

Strødam Reservatet. Årsberetning 1997

Administration og drift

Året 1997 har været begivenhedsrigt for Strødam, og det har naturligt forårsaget større aktivitet i de administrative sider af Strødamudvalgets arbejde.

I løbet af foråret modtog Jarlfonden fredningsmyndighedernes accept på, at bygningsfredningen kunne ophæves, og hovedbygningen blev annonceret til salg. Strødamudvalget gav skriftligt til kende, at man ikke fra udvalgets side ville modsætte sig frasalget af hovedbygningen. Annonceringen vakte en del opmærksomhed, som medførte, at udvalget temmelig detaljeret gav udtryk for sin stilling i form af et notat, som blev distribueret til en bred kreds af administrativt og fagligt interesserede.

Det var Jarlfondens oprindelige plan, at den udstykkede del skulle klassificeres som fritidslandbrug. Dette krævede Jordbrugskommissionens godkendelse, og Strødamudvalget medvirkede i et forhandlingsmøde kombineret med en besigtigelse. Kommissionen havde ingen indvendinger mod denne plan.

Til gengæld kunne Tisvilde Statsskovdistrikt, der fører tilsyn med Strødamreservatet i henhold til skovloven, ikke bifalde udstykningen, da hele området er behæftet med fredskovspligt. Jarlfonden indklagede denne afgørelse for Naturklagenævnet, og Strødamudvalget redegjorde i den sammenhæng for sin stilling. Udvalget fik endvidere lejlighed til at udtale sig ved Naturklagenævnets møde og besigtigelse på Strødam i november måned. Her gjorde udvalget især gældende, hvilke betingelser en eventuel køber måtte respektere, for at reservatets uforstyrrede natur ikke skulle ændres. Bemærkningerne blev givet både mundtligt og i skriftlig form.

I december forelå Naturklagenævnets afgørelse, der tilsiger tilladelse til frasalget af en parcel, hvis afgrænsning følger naturlige terrænformer og i øvrigt skal godkendes af Statsskovdistriktet og Frederiksborg Amt. Fredskovspligten for parcellen skal opretholdes.

I januar 1998 (egentlig uden for rapporteringsperioden) blev parcellen afstukket som den oprindelige have. Derved indgår Spejldammen imod Strødamudvalgets ønske som en del af parcellen, til gengæld er parcellen blevet en del mindre end først anslået, og ingen af naturskogs- eller overdrevspartierne er berørt.

I hele forløbet har der været hyppig og åben kontakt mellem udvalget og Jarlfondens bestyrelse, både på formandshånd og i lidt videre forsamlinger. Der er holdt to møder mellem bestyrelse, udvalg og skovrider/skovfoged, et på Strødam (29.maj) og et på Frederiksborg Statsskovdistriktet i Græsted (10. oktober). Toksvig og Løw takkes for værtskab og en spændende tur i Esrum området.

Pr 1. juli 1997 fraflyttede Gösta Nachmann avlsgårdens hovedbygning, og aktiviteterne under Københavns Universitet blev forlagt hertil. I flere omgange har vi flyttet møbler, bøger og udstyr, og fra efteråret har avlsgården fungeret som base for aktiviteterne. Der er selvsagt en del mangler og uhensigtsmæssige forhold, men alt i alt synes huset at fungere udmærket til sit formål. Torben Dabelsteen har formelt været opsagt fra 1/7 1997, men har fået lov til at blive boende i hovedbygningen indtil Jarlfonden vil disponere over den på anden måde.

Københavns Universitets Naturvidenskabelige Fakultet indvilgede i at overtage lejemål og driftsudgifter (varme) for den nye laboratoriefacilitet fra 1/7 til 31/12 1997, i henhold til et foreløbigt kontraktudkast. Fra 1/1 1998 overtager Botanisk Institut og Zoologisk Institut denne forpligtigelse. Strødamudvalget har i denne forbindelse haft en del forhandlinger med institutternes ledelse.

Udvalget har endvidere gjort en indsats for, at potentielle brugere får kendskab til Strødam. Således har Strødam fået en farverig hjemmeside på internettet ([HTTP://WWW.BOT.KU.DK/FIELD/STROEDAM/HOVESIDE.HTM](http://www.bot.ku.dk/field/stroedam/hovedside.htm)). Håndbogen "Feltstationer i Norden" der er et interskandinavisk katalog, er på vej i en revideret udgave, der gennem engelsk tekst er gjort mere international, og her vil Strødam-laboratoriet også blive præsenteret med opdateret tekst.

Skovens drift har ikke krævet større aktiviteter. De nye skovkort er kommet, og storformatbilleder og tabelværker forefindes på laboratoriet. Der er gennemført en ny kampagne mod ær, som stadig spirer frem. Et par af de store bøge ved skovens udkant mod "Øresund" faldt i en forårsstorm og ligger som skoleeksempler på, hvorledes tilsyneladende sunde træer kan vælte, fordi deres rodhals er ødelagt af kulsvamp. I efteråret fik de følgeskab af en tredje kæmpe på fugtig bund i nærheden. Udvalget har foranstaltet, at den præcise registrering af faldne træer i naturskovsparcerne, som løb i en periode i firserne, er genoptaget i samarbejde med Forskningscentret for Skov og Landskab.

I slutningen af firserne blev der foretaget en botanisk inventering i reservatets skovpartier, således at floraen i hvert af 50*50 m kvadraterne blev opnoteret. Denne inventering er gentaget i 1997 ved Pernille Christensen på grundlag af en bevilling fra Jarlfonden. Materialet er tilgængeligt efter henvendelse til Strødamudvalget.

Fuglefaunaen er under stadig udvikling. Lille Flagspætte er konstateret som ynglefugl, og måske Hvidvinget Fluesnapper. Etableringen af Strødam Engsø har tiltrukket en rig fauna af arter tilknyttet til vand, rørskov og våde enge. Frederiksborg Amt overvåger stadig fuglefaunaen og tilsender os årlige rapporter, blandt de mere usædvanlige observationer kan nævnes at flere par af Lille Præstekrave har ynglet ved søen.

Strødam har i øvrigt i 1997 dannet ramme om et par udadvendte begivenheder: Den første af disse var en morgennaturvandring 31. maj under ledelse af Torben Dabelsteen, som indgik i Friluftsrådets arrangement "Friluftslivets Uge i 1997".

Den 25. august dannede Strødam ramme om overrækkelse af Panda Prisen 1997. WWF Verdensnaturfonden var værter for arrangementet der omfattede velkomst ved Niels Aage Dyrbye og Henning Adersen; overrækkelse af prisen til Carsten Thomsen og Peter Feilberg ved generalsekretær Kim Carstensen, WWF; baggrunden for sponsorering af Panda Prisen ved diktør Jørgen Tandrup, Skandinavisk Tobakskompagni (sponsor); motivering af projekt og prismodtagere ved professor Bent Muus, og takketale ved prismodtagerne. Herefter var der ekskursion ved Henning Adersen, Ole Hindsbo og Ulrik Søchting, og til slut et nydeligt traktament. Vinderprojektet hed "Dansk Skovnatur", så rammen var velvalgt. Ceremonien foregik i strålende vejr på terrassen, under turen viste skovnaturen sig i skønneste sommerpragt, og som på bestilling gav fiskeørnen opvisning da vi nåede frem til engene.

Forskning og undervisning

Fortsatte og afsluttede projekter

- Eva Bennedsen og Pernille Bødtker Christensen har afsluttet deres speciale ved Botanisk institut, Økologisk Afdeling: Habitatdiversitetens betydning for artsdiversiteten. Projektet er udført på Strødam, og den mundtlige eksamination havde form af ledelse af en ekskursion i reservatet. (vejleder Adersen)
- En betydelig række ornithologiske projekter vedr. adfærd og bioakustik er afleveret i internationale tidsskrifter i 1997. Disse projekter er udført af Torben Dabelsteens gruppe.

I forbindelse med undervisningsmodulet i Adfærdsbiologi har der været udført følgende studenterprojekter, som er dokumenteret i rapporter:

- Test af Beau Geste hypotesen for musvitter, hvor hanner vha sang narrer andre hanner til at tro, at der er flere hanner i området. Bjarke Feenstra og Lars H. Hansen. (vejleder Dabelsteen)
- Fordelingsmønster af rød skovmyre med spørgsmålet om der er "ideal free distribution". Jacob Vang Wiberg og Lars Peter Wiberg Nielsen. (vejleder Hans Dreisig)
- Songsharing hos musvit. Kate S. Rasmussen, Lars Bartrum og Birgitte Rasmussen. (vejleder Dabelsteen)
- Endvidere er der fortsatte fugletællinger i Strødam Engsø v. Erik Mandrup Jacobsen, (Ornis Consult), ligesom ugletællinger er fortsat af Johannes Bang.
- Fugleundersøgelser er foretaget vha. "20-artsliste metoden". v. Marcel C. Rahner.
- Løbende undersøgelser af nedbryderfødenettet og udveksling af drivhusgasser jord-atmosfære er fortsat af Søren Christensen.

Nye forskningsprojekter

- Den øgede interesse for naturnær skov og de processer, som finder sted i forbindelse med træers ældning, fald og omsætning, har medført en betydelig interesse for Strødamreservatet, og bl.a. Forskningscentret for Skov og Landskab har iværksat flere undersøgelser i skoven. Disse drejer sig om registrering af vindfælder, samt undersøgelse af artssammensætning og succession af epixyliske og epigæiske mosser på vindfældede træer; v. Erik Aude.
- Ligeledes har Forskningscentret for Skov og Landskab startet en undersøgelse af biodiversitet på væltede bøgestammer - med svampe som eksempel v. Flemming Rune, Morten Christensen og Jacob Heilman-Clausen. Dette projekt er udgangspunkt for Årsberetningens Appendiks.
- Danmarks Miljøundersøgelser har foretaget undersøgelser i skoven i forbindelse med anvendelse af planter som indikatorer for naturkvalitet v. Susanne Mark.

Der er i 1997 startet følgende tre speciale- og ph.d.-projekter i reservatet:

- Populationsdynamik hos Elmesyge med henblik på at opstille en matematisk model til beskrivelse af samspillet mellem vært, patogen og vektor v. Peter Hyldgård (specialestuderende hos Gösta Nachman, Afdeling for Populationsbiologi, Z.I.).
- Musvitters valg af mikrohabitater i naturskov versus forstligt drevet skov v. Jens Bursell (specialestuderende hos Jan Dyck, Populationsbiologi).
- Populationsdynamik og adfærd hos natugler, specielt relateret til vinteroverlevelse v. Peter Sunde (ph.d.-studerende hos Gösta Nachman og Torben Dabelsteen, Populationsbiologi).

Undervisningsrelaterede projekter

- Numeriske metoder i vegetationsøkologi (12 personer) Internatkursus fra 12. - 16. maj. (Adersen og Jonasson, Økologisk Afdeling, B.I.)
- Fysiologisk Økologi (kursus). (20 personer). Indsamling af blade og jordprøver v. Sven Jonasson (Økologisk Afdeling).
- Jordbundsbiologi. Indsamling af jordprøver v. Søren Christensen (Populationsbiologi).
- Svampetaksonomi (15 personer). Undersøgelser af svampe v. Ulrik Søchting (Afdeling for Alger og Svampe, B.I.)

Møder og ekskursioner

- En kreds af agronomer, (10 personer), ved Jeppe Ladefoged og Henning Adersen, 21/5 1997
- Ekskursion i forbindelse med Dansk Træhandlerforenings Årsmøde (70 personer). Frederiksborg Statsskovdistrikt. 22. 5. 1997.
- Skov-og Landskabsingeniørstuderende. (20 personer). Skovskolen. 26.5. og 27.5. 1997.
- "Senioruniversitetet" fra AOF Værløse. (40 personer) ved Henning Adersen, 30/10 1997.

Offentlige ekskursioner

- Fugletur ved Torben Dabelsteen i forbindelse med "Friluftlivets Uge 1997", 31/5 1997. Arrangeret af friluftsrådet.
- Efterårstur ved Adersen, Søjting, Hindsbo og Pernille Christensen. 8/11 1997 Meget stort fremmøde, omkring 200 personer.

Strødam-publikationer 1997

Dabelsteen, T, McGregor, P.K., Holland, J., Tobias, J.A. & Pedersen, S.B. 1997. The signal value of overlapping singing in male robins. - Anim. Behav. 53: 249-256.

Dabelsteen, T., Larsen, O.N., Pedersen, S.B. & Holland, J. 1997. Quantifying sound degradation and predicting possibilities for ranging. - Advances in Ethology 32: 27.

Holland, J., Dabelsteen, T., Pedersen, S.B. & Larsen, O.N. 1997. Degradation of song in the wren. - Advances in Ethology 32: 115.

Larsen, O.N. & Dabelsteen, T. 1997. The VIFA 1" Neodymium Tweeter: a versatile speaker for playback experiments. - Bioacoustics 8: 323-326.

McGregor, P.K., Dabelsteen, T., Clark, C.W., Bower, J.L., Tavares, J.P. & Holland, J. 1997. Accuracy of a passive acoustic location system: empirical studies in terrestrial habitats. - Ethol., Ecol. & Evolution. 9: 269-286.

McGregor, P.K., Dabelsteen, T., & Holland, J. 1997. Eavesdropping in a territorial songbird communication network. Bioacoustics 8: 253-254.

Rasmussen, R. 1997. Song repertoires in blackbirds (*Turdus merula*): individuality and song- type sharing. - Advances in Ethology 32: 130.

Rasmussen, R. 1997. A bioacoustic study of the blackbird (*Turdus merula*). M.Sc. Thesis, University of Copenhagen, pp. 140.

Feenstra, B. & Hansen, L.H. 1997. Beau Geste hos danske musvitter (*Parus major*)? Fagprojekt-rapport, Københavns Universitet. pp. 13.

Bardtrum, L., Rasmussen, B. & Rasmussen, K.S. 1997. Sangrepertoire og song sharing hos musvit *Parus major*. Fagprojekt-rapport, Københavns Universitet, pp. 17.

Mcdonald, B.I., Jeppesen, J.S. & Gaarn, L. 1997. Analyse af trekantpositurer fra blishønen (*Fulica atra*) territorialadfærd. Fagprojekt-rapport, Københavns Universitet, pp. 29.

Bennedsen, E. og Christensen, P.B. 1997 Habitatdiversitetens betydning for artsdiversiteten. Specialeafhandling ved Økologisk afdeling, Botanisk Institut.

Jakobsen, E.M. 1997: Strødam Engsø - ny fuglelokalitet i Nordsjælland. Pica 3-97

Jakobsen, E.M. 1997: Ynglefugle ved Strødam Engsø 1997 pp 28.